

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני :

תא"ל אורלי מרקמן - המשנה לנשיא

אל"ם מאיה הלר - שופטת

אל"ם אבנר בן זקן - שופט

בעניין :

ח/XXX טור' נ' ב' – המערער (ע"י ב"כ, עו"ד פליקס פרטוק)

נ ג ד

התובע הצבאי הראשי – המשיב (ע"י ב"כ, קמ"ש מעיין צעירי)

ערעור על פסק דין של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי המטכ"ל שניתן בתיק מטכ"ל (מחוזי) 321/17 (סא"ל רונן שור – שופט) ביום 3.7.2017. הערעור (חומרת העונש) נדחה.

פ ס ק - ד י נ

כללי

1. בפנינו ערעור ההגנה על חומרת העונש שנגזר על המערער, טור' נ' ב', שהורשע, על-פי הודאתו, בעבירה שעניינה העדר מן השירות שלא ברשות, לפי סעיף 94 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו – 1955, בגין היעדרותו מיחידתו, מיטב XXX, במשך 357 ימים, שבסיומה התייצב.
2. בית הדין קמא גזר על המערער עונש של מאה ועשרים (120) ימי מאסר לריצוי בפועל, לצד ששים (60) ימי מאסר על תנאי למשך שנתיים.
3. ההגנה לא השלימה עם גזר-דינו של בית הדין המחוזי ועתרה, כי נורה על הקלה בעונש המאסר בפועל שהושת על המערער.

המסגרת העובדתית

4. התביעה הציגה לבית הדין קמא מסמכים מהליכי הגיוס של המערער ואת תדפיסו האישי. ההגנה מצדה, הציגה לעיון בית הדין שתי חוות-דעת פסיכיאטריות, האחת ניתנה על-ידי פסיכיאטר מטעמה, בחודש יוני 2016, והשנייה, נערכה על-ידי הפסיכיאטרית במתקן הכליאה, ביום 18.6.2017. עוד הוצגו מסמכים כלכליים על-שם אביו של המערער, מסמך רפואי על שם סבו של המערער ואישור שלפיו המערער היה בעבר, תלמיד ישיבה.
5. נסיבותיו של המערער פורטו בבית הדין המחוזי, כדלקמן:

"הנאשם, יליד 1995, למד כתלמיד ישיבה, מעמדו נשלל והוא חויב בשירות צבאי. לאחר שלא התייצב, הוכרז כמשתמט, נעצר ונשפט למחבוש. בסיומו החל בהיעדרות הנוכחית מן השירות, לאחר שיועד לתפקיד מסוים. בבדיקה פסיכיאטרית שנערכה לנאשם בחודש יוני 2016 עלה כי למד בשנתיים הקודמות במכללה ומספר חודשים טרם הבדיקה היה עד לתאונת דרכים בה נהרג חברו. הנאשם תיאר מצוקה רגשית, שחלקית קשורה לאירוע הטראומטי אליו נחשף, אך ברובו נוכח חששו מן השירות הצבאי בשל העדר תמיכה ולחץ חברתי. הנאשם אובחן כמי שנתון במשבר עם סימנים של חרדה ודיכאון ובהעדר מוטיבציה ומערכת תמיכה, סיכויו להתאים עצמו לתנאי השירות נמוכים מאוד... בבדיקה פסיכיאטרית במתקן הכליאה... צוין כי במהלך ההיעדרות היה נתון במצב נפשי ירוד, לא עבד, לעתים חזר למשפחה ולא התמיד בישיבה... צוין, כי בעת שהשתמט משירות נתפס בדרכו לחו"ל ולאחר ריצוי תקופת המחבוש ערק בשנית, כאשר הוא נעדר מוטיבציה לשירות צבאי. הנאשם סיפר כי היה מעורב בתאונת הדרכים שצוינה לעיל, קיבל טיפול במקום האירוע וסבל ממצב רוח רעוע. נקבע, כי לנאשם אין מוטיבציה לקבל עזרה ואינו מצליח לתפקד במסגרת אזרחית. הומלץ על הבאתו בפני וועדת התאמה לשירות (שלא המליצה מצידה, לדברי הסנגור, על פיטוריו משירות, החלטה עליה הוגש ערר).

לבית הדין הוגשו מסמכים המלמדים על חובות בסך מאות אלפי ש"ח בהם נתונים הוריו של הנאשם. כן נלמד על מצבו הרפואי של סב הנאשם... אביו של הנאשם העיד... לדבריו, הנאשם ביקש לסייע וביקש אישור מראש הישיבה ללמוד ולעבוד במקביל, תוך שעבד בשעות הערב בעבודות מזדמנות. בחודשים האחרונים הנאשם אף סעד פעמיים בשבוע את סבו החולה. עוד קודם, כיוון שהנאשם לא התמיד במקום לימודיו והדבר נפל בין הכיסאות הוחלט לגייסו".

גזר-דינה של הערכאה קמא

6. בית הדין קמא, עמד בגזר-דינו על הפגיעה הממשית באינטרס הציבורי להגן על חוסנו של הצבא ולקדם את השוויון בנטל השירות הצבאי. לאחר מכן, בחן בראי העובדות שפורטו לעיל, את נסיבות ביצוע העבירה, תוך שהוא מדגיש, כי "מכלול הנסיבות מלמד כי מניעים אחרים [ולא המשבר הכלכלי שפקד את האב – הבהרה שלנו], עמדו ביסוד ביצוע

העבירה והובילו לבחירתו שלא למלא את חובת השירות בצה"ל; ולמצער כי המצב הסוציו-אקונומי בבית אינו הבריח התיכון בהחלטתו המודעת של הנאשם להיעדר מן השירות שלא ברשות". בואר גם, כי:

"מדובר בהיעדרות ממושכת, אשר החלה מיד עם סיומו של ריצוי עונש המחבוס שהושת עליו בגין השתמטותו מגיוס. הנאשם הביע, הן במלל והן במעשה, העדר מוטיבציה לשרת בצבא. הנאשם אף לא טען בפני רשויות הצבא כי בעיות כלכליות עומדות במרכז סירובו לשרת בצבא, ונמנע מלשטוח את גרסתו בפני בית הדין. הוא לא ניסה לשלב בין תנאי השירות הצבאי לבין הנסיבות מבית, כפי שנטען שעשה בעת לימודיו בישיבה; ומכל מקום, עולה כי הנאשם החל בהיעדרות מן השירות עוד קודם לקריסת עסקיו של האב".

7. בהמשך, לאחר שסקר את פסיקת בית הדין הצבאי לערעורים, קבע בית הדין קמא, כי מתחם העונש ההולם נע בין מאה (100) למאתיים (200) ימי מאסר לריצוי בפועל.

8. בבוא בית הדין קמא לגזור את דינו של המערער בתוככי מתחם העונש שנקבע, נתן בית הדין את דעתו לגילו הצעיר של המערער, למצבה הכלכלי הקשה של המשפחה, לנטילת האחריות ולהודאה באשמה ואף להבעת החרטה. בד בבד, ניתן משקל להיעדר המוטיבציה של המערער לשרת בצבא. בבחינת מכלול השיקולים, השות על המערער עונש מאסר בפועל, המצוי בקירוב לספו התחתון של המתחם – מאה ועשרים ימי מאסר בפועל.

ערעור ההגנה

9. ההגנה עתרה להקל בעונשו של המערער ולהשית עליו עונש של מאסר בפועל בגדרי הרישום הפלילי "המופחת", כאמור בסעיף 404א לחוק השיפוט הצבאי. לדידו של הסנגור, יש ליתן משקל רב לדבריו של האב, שלפיהם, המערער נאלץ לעזוב את לימודיו בישיבה על-מנת לסייע בפרנסת המשפחה, נוכח המצוקה הכלכלית שאליה נקלעה, וכי זה הרקע להיעדרות. נטען גם, כי שיקולי שיקום, נוכח גילו הצעיר של המערער והרקע הסוציו-אקונומי שלו, תומכים בקבלת ערעור ההגנה.

תשובת התביעה

10. התביעה עתרה לדחות את ערעור ההגנה. בואר, כי כעולה מראיות ההגנה, המערער נעצר בהיותו משתמט, בעת שביקש לטוס לחו"ל וכי אינו מסייע לפרנסת המשפחה. בהתאם, נטען, כי בחינת מדיניות הענישה הנוהגת, על רקע נסיבות ביצוע העבירה שהוכחו, מלמדת כי לא נפלה כל טעות בפסק-דינה של הערכאה קמא. כמו כן, לדידה של

התביעה, משלא הוצגו שיקולי שיקום קונקרטיים, אלא טענות כלליות בלבד, אין ליתן להיבט השיקום משקל רב.

דיון והכרעה

11. בערעור זה אין ממש. על-פי המסד העובדתי שהציגה ההגנה, עסקינן במי שחדל מללמוד בישיבה זה מכבר. כעולה מחוות-הדעת הפסיכיאטריות שהציגה ההגנה, שאחת מהן, כאמור, נערכה על-ידי פסיכיאטר מטעמה, המערער טען לפני גורמים שונים ולכל אורך הדרך, כי אינו עובד. בשום מקום לא ציין המערער, כי הוא מסייע לפרנסת המשפחה ולא טען, כי זה הבסיס להיעדרותו. בצדק, אפוא, התרשם בית הדין קמא, כי בבסיס היעדרותו – חוסר מוטיבציה.

12. בנסיבות אלה, בהתחשב בפגיעת מעשיו של המערער בערכים המוגנים ובראשם חובת הנשיאה השוויונית בהגנה על ביטחון המדינה, נוכח מדיניות הענישה הנהוגה (ראו למשל: ע/34/16 טור' סופר נ' התובע הצבאי הראשי (2016); ע/38/13 התובע הצבאי הראשי נ' טור' עוזיאל (2013); ע/51,55/17 רב"ט שרביט נ' התובע הצבאי הראשי (2017); ע/4/17 התובע הצבאי הראשי נ' טור' רובל (2017); ע/24/17 התובע הצבאי הראשי נ' טור' עוידה (2017)) – יש לקבוע, כי מתחם העונש ההולם, כמפורט לעיל, ראוי ומאוזן.

13. זאת ועוד, בית הדין קמא מצא ליתן משקל רב לנסיבותיו המשפחתיות של המערער והשית עליו עונש, המצוי בקירוב לספו התחתון של המתחם. בחינת מכלול הנתונים הרלוונטיים וכלל השיקולים הנוגעים בעניין, מעלה, כי בית הדין קמא שקל כדבעי את הנדרש ואיזון נכונה בין הדברים.

14. נציין עוד, כי בהיעדר טעם מיוחד, משההגנה לא הצביעה על נזק פרטיקולארי אשר עלול להיגרם למערער אם יוטל עליו רישום פלילי "מלא", ולנוכח חומרת המעשים – לא מצאנו לסטות מן הכלל ולהורות על רישום פלילי "מופחת" (ראו והשוו: ע/10/15 התובע הצבאי הראשי נ' טור' אזולאי (2015), ועניין שרביט לעיל).

15. ערעור ההגנה נדחה, אפוא.

ניתן היום, א' באב התשע"ז, 24 ביולי 2017, בפומבי ובמעמד הצדדים.

שופט

שופטת

המשנה לנשיא

למקור	נאמן	העתק	חתימת המגיה: _____
מכני	קורל	סגן	
בית		קצינת	תאריך: _____
			הדין